

Maturitní otázky **Ekonomie**

Seznam dvaceti otázek a stručných odpovědí.
Vypracoval **Libor Halík**.

Maturitní otázky **Ekonomie**

2	Pojištění ↪ [TODO]	3
3	Management ↪ [TODO]	4
4	Logistika a zásobování ↪ [TODO]	5
5	Obchodní korporace ↪ [TODO]	6
6	Bankovní systém	7
7	Národní hospodářství	9
8	Kapitálový trh ↪ [TODO]	10
9	Majetek podniku ↪ [TODO]	11
10	Daňová soustava ↪ [DOING RN]	12

2 Pojištění → [TODO]

> Co je pojištění

něco

> Vyjmenuj činnosti pojišťoven

něco

> Jaké jsou právní formy, kdo uděluje licenci

něco

> Vysvětli:

pojistník pojištěný pojistitel vinkulace obmyšlená osoba pojistné plnění výluka z pojištění spoluúčast

> Jak se pojištění dělí dle formy

něco

> Podle formy tvorby rezerv

něco

> Podle odvětví

něco

> Jaké je pojištění podle druhu

něco

> Co se může pojistit u osob

něco

> Co je malus X Co je bonus

něco

3 Management ↪ [TODO]

- > **Pojem management**
něco
- > **Skupiny manažerů, dovednosti**
něco
- > **Manažerské funkce**
něco
- > **Druhy plánů**
něco
- > **Vysvětli funkcionální a lineární organizaci podniku**
něco
- > **Druhy motivace**
něco
- > **Popiš teorie vedení a styly řízení**
něco
- > **Jaká může být vnější a vnitřní kontrola**
něco

4 Logistika a zásobování ↪ [TODO]

- > **Vysvětli pojem logistika**
něco
- > **Jak se dělí plány**
něco
- > **Co je cílem logistických strategií**
něco
- > **Vysvětli:**
ABC JUST IN TIME
- > **Vysvětli:**
MRP KANBAN
- > **Strategie JIDOKA**
něco
- > **Vysvětli:**
minimální ✗ maximální zásoba optimální zásoba pojistná zásoba technická zásoba
- > **Jak dlouho je oběžný majetek v podniku**
něco
- > **Popiš koloběh majetku**
něco
- > **Charakterizuj zásoby ve výrobě**
 - a) materiál, pomocné látky, provozovací látky, obaly
 - b) polotovary
 - c) nedokončená výroba
 - d) výrobky
 - e) zboží
 - f) náhradní díly
 - g) obaly
- > **V jaké podobě můžou být peníze**
něco
- > **Vysvětli rozdíl mezi výrobkem a zbožím**
něco
- > **Co to jsou pohledávky**
něco
- > **Přiřaď:**
materiál ✗ pomocné látky ✗ provozovací látky ✗ obaly ✗ náhradní díly
nitě, olej na mazání stroje, látka na šaty, lahev na víno, náhradní součástka ke stroji, knoflíky, zip

5 Obchodní korporace → [TODO]

- > **Co je to obchodní korporace, kdo je FO a PO**
něco
- > **Kdo jedná jménem společnosti (FO, PO, prokura)**
něco
- > **Čím se řídí obchodní korporace**
něco
- > **Jak se zakládá OK**
společenská smlouva ✕ zakladatelská listina kdy vzniká OK kam se zapisují OK
- > **Vysvětli základní rozdíl mezi osobními a kapitálovými společnostmi – ručení**
něco
- > **Popiš k.s., v.o.s.:**
základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení
- > **Popiš s.r.o., a.s.:**
základní kapitál ručení rozdělení zisku řízení
- > **a.s.:**
monistický a dualistický systém dividenda zatimní list tantiéma per rolam valné hromady
- > **Rozdíl mezi listinnou a zaknihovanou akcií**
něco
- > **Vyjmenuj druhy akcií**
něco

6 Bankovní systém

> Jaký je v ČR bankovní systém

Dvoustupňový bankovní systém

1. Česká Národní Banka
2. ostatní banky

> ČNB

- ⇒ sídlo v Praze
- ⇒ vznikla 1. 1. 1993
(po rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky – ČSFR)
- ⇒ nejvyšším orgánem bankovní rada
- ⇒ cílem je udržovat inflaci a zabezpečit stabilitu měny
- ⇒ zřízena zákonem O České národní bance

> Čím je zajištěna nezávislost ČNB

Nezávislost spočívá danou existencí v ústavě, do které je možno zasahovat pouze zákony. Bankovní radu tvoří 7 členů, které jmenuje sám prezident České Republiky a odvolat jdou jen z důvodů daných zákonem. Nesmějí přijímat rozkazy od vlády.

> Vyjmenuj orgány ČNB

Nejvyšším orgánem je sedmičlenná bankovní rada, jmenována prezidentem na šest let, kde žádný z členů nesmí zastávat funkci více než dvakrát. Nejvyšším představitelem je guvernér. Dále radu tvoří dva viceguvernéři a čtyři další členové s vysokou odborností.

> Jaké funkce má ČNB

1. Cenová stabilita
svými procesy ovlivňuje inflaci a tím pomáhá stabilitě koruny
2. Emise hotových peněz
jako jediná banka má právo tisknout více peněz a zároveň je může stahovat z oběhu

3. Řízení peněžního oběhu, platebního styku a zúčtování bank
každá banka má účet u ČNB a mezibankovní převody jsou tedy spravovány právě ČNB
4. Bankovní dohled
sleduje činnost bank, spravuje jejich licence k činnosti
5. Ostatní činnosti
vede účty bankám, poskytuje úvěry, spravuje účet státu (a jeho dluh)

> Jaké jsou nástroje ČNB

1. Diskontní sazba
sazba, za kterou si obchodní banky mohou ukládat peníze
2. Repo sazba
základní úroková sazba pro termínované vklady a cenné papíry

nízká inflace ⇔ vysoká inflace

ČNB sníží sazbu ⇔ ČNB ji naopak zvýší

3. Lombardní úvěr
doplňková sazba pro poskytování úvěrů bankám – movité věci zástavou
4. Povinné minimální rezervy
určité % z vkladů klientů u bank musí být uloženo u samotné ČNB
5. Pravidla likvidity
určuje strukturu aktiv a pasiv
6. Operace na volném trhu
ČNB obchoduje s cennými papíry

> Vyjmenuj univerzální a specializované druhy bank

Univerzální ⇒ mají plnou licenci od ČNB, poskytují širokou škálu služeb všem skupinám zákazníků. Např. ČSOB, Česká Spořitelna, KB atd.

Specializované ⇒ specializují se na určitý typ služeb, území, klientely. Například Hypoteční Banka atd.

> Jaké služby nabízejí komerční banky

1. Vkladové služby

- ⇒ bankovní (bankovní účet) → Soustřeďuje netermínované vklady, skládají se peníze v hotovosti i bezhotovostní. Disponuje s ním pouze majitel účtu, podpis vzor, trvalé, hromadné i jednorázové příkazy. Platební karty k tomuto účtu. Většinou nízký úrok.
- ⇒ vkladní knížka → Ukládání a vybírání peněz po předložení knížky. Může být výpovědní doba.
- ⇒ termínovaný vklad → Váže klientův vklad na určitou dobu, čím vyšší doba splatnosti, tím vyšší úrok. Po uplynutí je vydána částka i s úrokem.
- ⇒ devizový účet → Je veden ve volně směnitelné zahraniční měně.
- ⇒ stavební spoření → Klient pravidelně spoří určitou částku, po dobu minimálně šesti let. Má nárok na příspěvek od státu, maximálně tři tisíce korun ročně. Může žádat i o stavební úvěr.

2. Úvěry

Dle doby splatnosti:

- krátkodobé (do 1 roku)
- střednědobé (do 4 let)
- dlouhodobé (nad 4 roky)

Dle zajištění:

- zajištěné
 - zástavou **nemovitosti** či **movitosti** (odhad ceny, výpis z katastru, doklady o vlastnictví, nabyvatelský doklad)
 - **ručitelem** nebo **zárukou** (zavazuje se, že v případě nesplacení dluhu ho zaplatí, může ručit i banka)
- nezajištěné
 - ničím se neručí

Dle způsobu poskytování:

- kontokorentní → bankovní účet s **vlastními zdroji**, kde se ale dá **čerpat do mínusu**; v případě nezaplacení nastává **vyšoký úrok**
- eskontní → banka **odkoupí cenný papír** před **lhůtou splatnosti**, prodejce **získá peníze** dřív, banka si srazí **diskont** a pak požaduje peníze od dlužníka
- lombardní → úvěr zajištěný **movitou věcí**, je **rizikovější**, než eskontní, takže je i **úrok vyšší**
- hypoteční → zástavou je **nemovitost**

3. Ostatní bankovní služby

- TODO

> Vysvětli rozdíl mezi trvalým příkazem a příkazem k úhradě

trvalý příkaz **X** příkaz k úhradě
trvale se opakuje **X** jednorázová platba

> Co je bankovní účet, devizový účet

Bankovní účet je **klientův účet** na **jeho jméno** a v **národní měně**. Devizový je **klientův účet** v **cizí měně**.

> Debetní x kreditní karta

debetní karta **X** kreditní karta
platební karta **X** forma úvěru, platby
k běžnému účtu se bezúročně splácí do 45 dní

> Vyjmenuj druhy šeků

Soukromý – vystaven subjektem, který má účet u banky
Bankovní – vystavuje jej banka, kvalitní a vždy krytý

> Na přiloženém šeku udělej křížkování a vysvětli, co to znamená

udělám **dvě vodorovné čáry** na šeku, může být vyplacen pouze na bankovní účet

> Směnka – jak se dá napsat

Dá se napsat na **jakýkoli podklad** (klidně i na tácek pod sklenici), musí být uvedeno, že **jde o směnku**.

> Směnka – druhy

- ⇒ vlastní → obsahuje slovo **zaplatím**
- ⇒ cizí → obsahuje slovo **zaplaťte**
- ⇒ vista → splatná **kdykoli** po **předložení**
- ⇒ lhůtní směnka vista → po **předložení** začne běžet **lhůta splatnosti**

7 Národní hospodářství

> Co je národní hospodářství

jedná se o **souhrn** všech **činností** splňující hospodářský charakter na **území ČR**.

> Vyjmenuj 4 sektory NH a jejich příklady

1. **primární** – základní získávání surovin, zemědělství, dřevařství, těžba, těžba ...
2. **sekundární** – zpracovatelský průmysl, také stavební, výrobní ...
3. **terciární** – doprava, pošta, pohostinství, peněžnictví, služby ...
4. **kvadrální** – věda a výzkum

> Vysvětli pojmy:

⇒ HDP

⇒ **Hrubý Domácí Produkt** – jedná se o **souhrn** statků a služeb na **území ČR**

⇒ HNP

⇒ **Hrubý Národní Produkt** – jde o **souhrn HDP** sečteného s tvorbou Čechů v zahraničí

⇒ ČDP

⇒ **Čistý Domácí Produkt** – od HDP odečteme **opotřebení kapitálu**

> Šedá ekonomika x černá ekonomika

Do **šedé ekonomiky** patří například **podplácení** úředníků pro **získávání úlev**, či **státních zakázek**. Do **černé ekonomiky** patří **přímé porušování zákonů**, prodej **ilegálních drog**, **praní peněz** z takových činností.

> Hospodářský cyklus

Cyklus nemá přesně stanovenou dobu trvání, ale má tvar podobný sinusoidě. Začíná se vždy na vrcholu, klesá se ke dnu daného cyklu (nikdy nedosáhneme nuly), pak zase začne růst k novému vrcholu a cyklus začíná znovu.

1. Krize

⇒ **pokles** – **klesá poptávka** i **investice**, **klesá** tedy **výroba** a **zvyšuje se nezaměstnanost**, tím ještě více **klesá poptávka**.

2. Deprese

⇒ **dno** – **HDP kleslo na minimum** v daném cyklu (nikdy ale není nulové), podniky vyhlásí bankrot, **nezaměstnanost** je **maximální**, naopak **výroba** zas **minimální**.

3. Expanze

⇒ **oživení** – **roste výroba** a **klesá nezaměstnanost**, **zvyšují se mzdy**, tím i **roste poptávka**.

4. Konjunktura

⇒ **vrchol** – **výroba dosahuje maxima** a **nezaměstnanost minima**, HDP není jen vysoko, ale **zpravidla výš**, než bylo **před krizí**, lidé **poptávají všechno**, ale **trh se rychle přesytí**, tedy **cyklus začíná nanovo**.

> Vnější příčiny

⇒ **populační změny** – při náhlém nárůstu populace **vzniká** **zvýšená poptávka** po určitých druzích zboží, při **poklesu** populace je pak **trh přesycen** nadbytečným zbožím

⇒ **vynálezy a inovace** – nové výrobky mohou rychle nahradit staré, vzniká tak **zvýšená poptávka** po **nedostatečné novotě** a je **nadbytek** nežádané **staroty**

⇒ **války a politické změny** – omezí se **dovoz** nebo **vývoz** zboží, což ovlivní **stav trhu**, mohou nastat i **krize** spojené s typem zboží, kterého je tu **nedostatek** (například ropa)

> Vnitřní příčiny

⇒ **spotřeba** – vývoj ekonomiky určuje, zda lidé **šetří** nebo **nakupují** zboží

⇒ **podnikové investice** – s investicemi podniku **rostou** i **pracovní příležitosti**

⇒ **činnost státu** – stát může ovlivnit vývoj **hospodářského cyklu** pomocí **rozpočtové** a **peněžní ekonomiky**; projevuje se v **daních**, pojištění v **nezaměstnanosti**, státními výdaji na **výstavbu** ...

> Vysvětli:

inlace – růst **cenové hladiny** za určité období (většinou ročně)

deflace – opak **inlace**, **nejedná se** ale o **vítaný jev**, protože populace **přestává věřit** v **hodnotu peněz**

spotřební koš – souhrn **675 výrobků** ze všech odvětví, jejichž cenu sledujeme (když se zvýší cena bot o 20 %, ale klesne cena masa o 25 %, tak se **nejedná o inflaci**)

> Druhy inflace

mírná (do 10 %) – tato míra je považována za zdravou, ekonomiku nijak negativně neovlivňuje

pádívá (do 100 %) – tato míra je považována za škodlivou, může snižovat životní úroveň a zpomalovat ekonomiku

hyperinflace (nad 100 %) – extrémně nebezpečná, může vést až k rozvratu ekonomiky a k návratu k směnnému obchodu

> Nezaměstnanost

míra nezaměstnanosti = počet nezaměstnaných / celkový počet aktivního obyvatelstva x 100

dobrovolná – může pracovat, ale **nechce**

nedobrovolná – chce pracovat, ale nemůže **najít práci**

frikční – krátkodobá, vzniká **po odejití** z jedné práce **před nastoupením** do nové

strukturální – jedno **odvětví** pomalu **upadá**, pracovníci v něm vyškoleni tedy **nemohou najít práci**, řešením je **rekvalifikace** do vzrůstajícího odvětví

cyklická – vychází z **hospodářského cyklu**, jde o **nezaměstnanost** v období recese

sezónní – jedná se o práci, které **jde vykonávat** jen v **určité sezóně**; prodáváči zmrzlin, pracovníci na lyžařských střediscích ...

> Mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo nepatří

důchodci, studenti, ženy v domácnosti, rentiéři (žijí z úroků, nebo dědictví)

> SALDO OBCHODNÍ BILANCE

Je **rozdíl** mezi **exportem** a **importem**. Může být **kladná** (vývoz je vyšší než dovoz) nebo **záporná** (dovoz je vyšší než vývoz).

8 Kapitálový trh → [TODO]

- > Co patří do kapitálového trhu
něco
- > Termínované vklady – pojem, dělení dle délky
něco
- > Střednědobé a dlouhodobé úvěry – pojem, délka a na co se poskytují
něco
- > Akcie – co to je, princip obchodování, druhy
něco
- > Co jsou podílové listy
něco
- > Vysvětli princip obligací, kdo je emituje (nejlepší), druhy úročení
něco
- > Co je to hypoteční zástavní list – princip, kdo ho vydává, kdo povoluje
něco
- > Vysvětli princip derivátů – jak a kdy probíhá obchod
něco
- > Jaký je rozdíl mezi Future, Swapy a Opce
něco

9 Majetek podniku → [TODO]

> Dělení majetku a na co se používá

Oběžný majetek

↔ v podniku do jednoho roku a v průběhu užívání mění svojí podobu.

Dlouhodobý majetek

↔ doba použitelnosti delší, než jeden rok, během užívání se jeho podoba nemění, pouze se opotřebovává a jeho podstata je nutná k podnikové činnosti.

> Charakterizuj oběžný majetek

materiál pomocné a provozovací látky polotovary X nedokončená výroba výrobek X zboží

> Co patří do finančního oběžného majetku

něco

> Charakterizuj dlouhodobý majetek

něco

> Popiš dlouhodobý majetek

hmotný nehmotný finanční drobný

> Způsoby pořízení a vyřazení dlouhodobého majetku

něco

Účelem daňové soustavy je **zajistit příjmy** do státního rozpočtu, které se používají k **zajištění chodu** státu a jeho potřeb. Jako jsou **státní správa** a **veřejný sektor** (nemocnice, školy, ...).

> Jaké jsou podmínky placení daní a kde je musíme sledovat

Výše částky, čas splatnosti a další podmínky se neustále mění, proto se musí sledovat v aktuálním znění zákonů náležících k daním.

Například v Elektronické Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, jmenovitě pak *daň z příjmu*, *silniční daň* a *spotřební daň*.

» Dělení daní

1. **přímé daně** – poplatník a plátce jsou jednou a tou samou osobou
 - a) **majetkové** – daň z nemovitostí, daň silniční
 - b) **důchodové** – daň z příjmů fyzických osob a také daň z příjmu právnických osob
2. **nepřímé daně** – poplatník není zároveň plátcem; kupříkladu daň z přidané hodnoty

> Vysvětlí pojmy:

daňová záloha – jedná se o část daně, která se platí ještě před ukončením zdaňovacího období

plátce daně – ten, kdo daň odvádí státu (u nepřímých daní vybírá, u přímých je zároveň poplatníkem)

poplatník – ten, z jehož zdrojů se daň reálně odvádí (u DPH zákazník, u daně z příjmů zaměstnanec)

přeplatek na daní – když státu odvedeme víc, než máme povinnost (například u moc vysokých záloh) a stát nám přeplatek vrátí

daňové přiznání – oficiální dokument, kde je plátce povinen uvést všechny skutečnosti potřebných k výpočtu daně, lživé přiznání je trestné

správce daně – finanční úřad, který vyměřuje výši daně

> **předmět daně** – všechny příjmy podléhající zdanění, stejně tak majetek či poskytnuté služby

> **osvobození z daně z příjmů fyzických osob** – úlevy stanovené zákonem, které vyjímají plátce z povinnosti daní platit

> **zdaňovací období** – období, za které daň odvádíte, obvykle jeden rok nebo jeden měsíc (u DPH je možno nově i čtvrtletně)

> Daň z příjmu

termín pro podání přiznání – daňové přiznání se podává do 31. 3. dalšího roku, pokud má plátce daňového poradce, tak až do 30. 6.

kdo je poplatníkem – každý, kdo stráví na území ČR více než 183 dní a má roční příjem nad 50 000 Kč; má pak daňovou povinnost k příjmům z České Republiky ale i ze zahraničí

co je osvobozeno od daně z příjmu – předmětem daně nejsou příjmy z dědictví, darů, úvěrů a půjček; osvobozeny od daní jsou příjmy z nemocenského pojištění, sociálních dávek a movitých věcí; prodej nemovitostí je osvobozen, pokud je vlastníme déle než 2 roky (nebo peníze použijeme na nákup jiného bydlení)

kdy mám povinnost uvést příjem nad pět milionů – vždy, i když je vyjmut z daňové povinnosti, tak se musí uvést (prodej domu, výhra v loterii, kterou již zdanil provozovatel)

slevy – na poplatníka; na manželku (pod hranici aktuálního příjmu); na děti; ZTP

úlevy – úlevy mohou vzniknout: z úroků z hypotečního úroku; z dárcovství krve a plasmy (pokud byla poskytnuta bez odměny); z poskytnutí darů za určitých podmínek

> Jaké možnosti podání daňového přiznání má OSVČ

OSVČ musí podávat přiznání přes Datovou Schránku, má k tomu tři možnosti.

- * **paušální daň** – pro neplátce DPH, jedná se o kombinaci ZP, SP a daně z příjmů, vhodná pro menší podnikatele
- * **výdajový paušál** – pro základ daně použije část svých příjmů (20 % – 80 % dle sektoru), nemusí tedy dokládat reálné výdaje, což zjednodušuje přiznání
- * **sledování příjmů a výdajů** – OSVČ, který vede daňovou evidenci si spočítá daňový základ jako rozdíl mezi výdaji a příjmy, musí tedy řádně vést administrativu, ale platí jen to, co reálně musí

> Za jakých podmínek musím platit 23 % daň z příjmu

Pokud daňový základ přesahuje 36násobek průměrné mzdy (přibližně 1 800 000 Kč), kdy se 23 % platí jen u příjmů, co hranici přesahuje.

> Daň z nemovitosti

termín podání přiznání – přiznání se podává k 31. 1. roku, ve kterém vzniká daňová povinnost; splatnost pak je k 31. 5. stejného roku

z čeho se počítá – z velikosti pozemku, určenému užití pozemku, ale i počtu obyvatel v obci, či umístění nemovitosti

co je předmětem daně – nemovitosti, jakou jsou pozemky (stavební prostory, lesy, louky, vodní plochy), stavby (prostory k bydlení, nebytové prostory, ale i stodoly a další), bytové jednotky tvoří samostatnou kategorii; předmětem daně jsou jen nemovitosti zapsané v katastru k 1. 1.;

výjimku z daně mají památky a nemovitosti sloužící veřejnému zájmu (jako jsou školy a nemocnice)

kam plyne tato daň – celá částka daně plyne přímo do rozpočtů měst a obcí, kde se nemovitost nachází

> Silniční daň

kdy se platí – musí jí platit vlastníci nebo provozovatelé vozidel, co mají vozidlo zapsané k obchodní činnosti a vozidlo přesahuje hmotnost 12 tun;

vypočítává se dle váhy a počtu náprav **za který rok** – podává se do 31. 1. za rok minulý

k čemu se používá –

> Co je dorovnávací daň

něco

> DPH

sazby DPH –

povinnost registrace k dani –

podmínky pro odpočet DPH (plátcí **X** neplátcí) –

co je přenesená daňová povinnost –

> Spotřební daň – z čeho se platí

něco

> Časová osa splatností daní v roce 2024:

